

NÉPOLVASÓTÁR

SZÉPIRODALMI
és
TUDOMÁNYTERJESZTŐ
HETILAP

Főszerkesztő:
MEZŐFI VILMOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, VII., Garay-utcza 32,
a hová a megrendelések intézendők.

TARTALOM: A munkásbiztosítás Angliában. — Krampusz király. (Ábrányi Emil.) — A vér. (Eugen Delard.) — Gróf Dözsöldy Tuhutum, a nemzeti kaszinó tagja, unatkozik. — Utópia országa Délamerikában. (Mezőfi Vilmos.) — Az új szocialista. — Különfélék. — Világkrónika. — Buzaárak. — Hüvelyesek.

Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési ára negyedévre 1.20 kr., félévre 2.40 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Világkrónika.

Lázongás Páviában. Páviában, Olaszországban, a kenyér drágaság miatt összeütközés volt a nép és katonaság között. Három ember megsebesült, köztük egy egyetemi hallgató.

A spanyol-amerikai háboru. Spanyolország és az amerikai Egyesült-Államok között még tart a háboru. Az amerikaiak a spanyolokat megverték s e miatt a spanyolok forronganak. Éltetik a köztársaságot és Mária Krisztina királynőjük ellen fordulnak. A királynő a napokban már menekül Spanyolországból.

Emberevők. A polinéziai szigeteken a vadak hét európai hajóslegényt ettek meg. A vadakat most szigoruan meg fogják büntetni az európaiak.

Tűz. Dunedinben, Ausztráliában, nagy tűz támadt s ki-gyulladt a leányiskola. Ötven leány bennégett.

Elvert pap. New-Castelleban, Angolországban, egy leány furkós bottal a nyílt utcán elvert egy papot. Az eset óriási föltűnést keltett. A pap a leányt megszeplősítette.

Tornászok szerencsétlensége. London egyik külvárosában leszakadt egy tornaiskola plafondja s tizenöt tornászt megölt.

A pap és a ló. Embertelen cselekedetre jöttek rá Lipszében. Egy római katolikus pap, kanonok, embertelen dolgokat művelt egy — lóval. A „cifra“ lelkiatyát fegyházra vetették.

Elhamvadt község. Bereg-Szilvás kisközség teljesen le-égett. Sok háziállat pusztult el. Emberélet nem esett áldozatul.

Megölte a szeretőjét. New-Yorkban a napokban egy Brewlewk nevű varróleány megölte szeretőjét, egy dúsgazdag milliomost, mert hűtlen lett hozzá.

Többszörös leánygyilkos. Hat kis leányt gyilkolt meg Mexikó állam egyik kis falujában egy gonosztevő. A gonosztevőt a nép tetten érte és felkonczolta.

Postarablás. Bereg-Rákoson ismeretlen tettesek kirabol-ták a postát. Az összes pénzesleveleket elvitték.

NÉPOLYASÓTÁR

3. szám.

Budapest, 1898. május 15.

III. évfolyam.

Felelős szerkesztő és kiadó: L. SZEDERKÉNYI NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Garay-utca 32.

A munkásbiztosítás Angolországban.

A munkásbalesetek ellen kártalanító törvény 1898. évi július 5-én lép életbe, a mely igen fontos határidő, mert azt jelenti, hogy Angolországban is, a hol pedig féltékenyen őrködtek a személyes felelősség elvére, rájöttek, hogy a munkást, mint gyengébb félt, az államhatalom védelmezni tartozik a munkaadó kizsákmányolásával szemben.

Az új törvény nem vonatkozik általában minden munkásra, inkább csak a nagyobb számú munkásokat alkalmazó vállalatokra szól, melyeket egyenként felsorol.

Minden munkaadó köteles törvényesen megállapított kárpótlást adni munkásainak minden baleset alkalmából, ha az a hivatásszerű foglalkozás következtében avagy annak tartama alatt történt s a munkásokat két hétnél hosszabb időre munkaképtelenné teszi. Kivételnek csak oly esetben van helye, midőn a munkás bebizonyíthatólag saját hibája miatt sérült meg, de nem akkor, ha a baleset a munkaadó vagy megbízottja hibájából vagy gondatlanságából történt.

A fizetendő kárpótlás összegére nézve megállapítja a törvény, hogy halál esetén, ha a munkásnak nem marad oly hozzátartozója, kinek ellátásáról neki kellett volna gondoskodni, a munkaadó csak az orvosi kezelés és temetkezés költségeit tartozik megtéríteni 10 font sterling erejéig. Ha a meghaltnak általa fentartott hozzátartozói maradtak, a munkaadó köteles a halott utolsó három évi bérét avagy a legutolsó átlagos hetibérnek 156-szorosát vagy legalább 150 font sterlinget átlagát fizetni, de semmi esetre sem többet 300 font sterlingnél. Ha a halottnak oly hozzátartozói vannak, kik nem egészen az ő keresetére voltak utalva, a felek békésen vagy választott bíróság előtt egyezkednek. Ha a baleset nem halált, de munkaképtelenséget idézett elő, a munkás nyugdíjat kap munkaképtelenségének minőségéhez képest, de semmi esetre sem többet, mint a balesetet megelőző évben fizetett átlagos heti munkabér 50 százalékát s legfeljebb 1 font sterlinget.

Az igaz, hogy az angol törvény sokkal hiányosabb, vagy mondjuk rosszabb, mint pl. a német vagy osztrák, mert nem határozza meg a kifizetés módját és idejét és így sok pörre ad alkalmat, de mégis nagy haladást jelent, mert az individuális elvnek hódoló Angolország rálépett arra a térre, midőn az egyén korlátlan akaratát és önrendelkezési jogát a törvényhozásnak rendeli alá.

Az egyéni akaratnak hódoló angol közvélemény mind- eddig nem volt képes belátni, hogy a munkaadó, eltekintve az emberszeretet követelményeitől, tisztán üzletéből következőleg köteles volna munkásainak épségéről és egészségéről gondoskodni. S ezen a merev felfogáson ütött most rést az új törvény s ime csodálatos módon megtörtént az az eset, hogy mindazok, kik a törvényjavaslat benyújtásakor még a munkás és munkaadó „írásba nem foglalt szerződési viszonya” elvén állottak s azért a munkaadó felelősségét a balesetekért igazságtalanságnak tartották, most csaknem általában méltányosnak tartják azt a törvényt, mely azt a felelősséget — bizonyos korlátok között ugyan, de egész határozottsággal — megállapítja. S ez a közvéleményben történt nagy változás a legfontosabb vívmánya a munkás-baleseteket kártalanító törvénynek s ez az, melynek alapján reményelni lehet, hogy a jövő fejlődés megorvosolni fogja annak számtalan hibáit és hiányait.

Mindenek fölött bizonyos, hogy csakhamar a törvény életbeléptetése után maguk a munkások fogják követelni annak kiegészítését és javítását. Teljes joggal s ma, midőn az angol munkások hatalma a választásoknál nőttön nő, valószínűleg sikerrel is. A sikert nagyon előmozdítja Angliában a bíróságok igazságos és méltányos eljárása, mely már régebben is igen sok kártérítési pernél nagy hasznára volt a munkásosztálynak, de még inkább a közvélemény, mely jelenleg általában helyesli a törvény alapelveit s bizik abban, hogy ezáltal a munkások és munkaadók között fölmerült ellentétek jelentékenyen szelidülni fognak. Egyszóval ma már Angliában nem elvi vagy pártkérdés többé, hogy a munkaadók szavatosak-e a balesetekért s mivel éppen ezen elvi kérdésre nézve többé nagyobb és elkeseredett vita nem várható sem a társadalomban, sem a törvényhozási testületben, mint azelőtt gyakran volt, a törvényjavaslat elvének további fejlesztése és reformja gyakorlati kérdések körül fog mozogni, pl. új foglalkozási csoportok bevonása, a kártalanítás összegeinek megváltoztatása, a munkaadók kötelezettsége teljesítésének biztosítása s más efféle.

Es mivel Angliában, hol a gyakorlati érzék igen nagy, mindenkor legnehezebb és leghosszabb ideig tartó valamely új iránynak és elvnek diadalra jutása, csaknem biztosra vehető, hogy e törvény hibái és hiányai nagy gyorsasággal tűnnek le egymás után. Valószínű, hogy nem lesz Angliában német,

osztrák és magyar rendszer szerint létesített iparszövetkezet részletes ügymenettel s tömérdek irnokkal, valószínűleg mellőzni fogják az oly apróságokat, melyeknek keresztülvitele, avagy, ha pénzről van szó, behajtása tömérdek fölösleges munkát és időt igényelne: de kétségtelen, hogy a munkásvédelem és a munkásbiztosítás már a közel jövőben kitűnő szervezetet fog nyerni.

A golyó megindult a lejtőn, nincs eset, hogy utjában feltartóztassák. Magyarországon a golyót nem így indítják meg.

Krampusz király.

Irta: Ábrányi Emil.

— *Karácsonyi mese.* —

*Krampusz király a hajdankorban élt,
Bölcs fejedelem volt, mert ritkán beszélt;
Csatákat vesztett, vagy vadászatott,
Mint egy király, úgy lopta a napot.
Egyszer — barátim — halljatok mesét —
Krampusz király elveszti az esztét;
Országgyűlést hív s dült arczczal kiáll;
A nép riong: „**Vivát Krampusz-király!**“*

*Mond Krampusz: „Szólok mindenki fiának:
Legyen már vége a komédiának!
Vagy csúfság ez, vagy vakság, végtelen.
De úgy bántok, mint Istennel velem.
Ime, fejemben korona ragyog,
Miért? hisz én is sár-ember vagyok!“
De zúg a nép, mint zúgó tenger-ár:
„**Te nem vagy ember, oh Krampusz-király!**“*

*Mond Krampusz: „Engem Felségnek neveztek,
S előttem, mint birkák, porba estek!
Mit tettem én, hogy felséggé váltam?
Egész éltemben fogamat piszkáltam.
És ásitottam szörnyen — szörnyeket
Tanácsban, trónon, trónfüggöny megett...
De zúg a nép, mint zúgó tenger-ár:
„**Te felséges vagy, oh Krampusz-király!**“*

*Mond Krampusz: „Látom, hogy éheztek, asztok,
Mégis nekem milliókat megszavaztok!
Minek nekem e falka millió?
Az ország pénze hát csak arra jó:
Libériákba hogy verjem bele?“
De zúg a nép, mint zúgó tenger-ár:
„**Kapsz milliókat, oh Krampusz-király!**“*

*

*Mond Krampusz : „Kérlek, dobjatok ki engem!
Ezt, mint a nép legfőbb kegyét, esengem!
Szamár vagyok és plusquam — szemtelenség,
Hogy szamarat megillessen a fenség.
Vezessen kormányt, a ki ember szintén,
És olcsóbb, bölcsőbb és jobblelkű mint én!”
De zúg a nép, mint zúgó tenger-ár :
„Szent vagy és imádunk, oh Krampusz-király!”*

*Mond Krampusz : „Hát szavamnak semmi haszna?
Nem hallgattok kérésre, sem panaszra?
No jó! ha késtek s nem dobtok le innen.
Hát passzióm lesz háborúba vinnem
Százezreket . . . ! Kutyák! dühömben nyúzlak.
Ruglak, leköplek és bitóra húzlak . . . !”
De zúg a nép, mint zúgó tenger-ár :
„Rúgj, köpj, akasztass, oh Krampusz-király!”*

A vér.

— Irta: Eugen Delard.

Egy este doktor Lagrange barátunknál az érdekes betegségekről folyt a szó. Lieutaud, a vizsgálóbíró, ekkor a következő különös történetet mondotta el:

Akkoriban Oranban voltam vizsgálóbíró. Egy reggel arról tudósítanak, hogy a város közelében rettenetes bűntényt követtek el; egy arab embert öltek meg, a ki ott fekszik egy kaktuskerítés mellett olyan iszonyuan felkoncezolva, hogy csak formátlan hústömeg és vértócsa jelzi a gyilkosság helyét. Azonnal utra készültem s hordágyat és négy embert kértem magam mellé. Három, napon sütkérező embert minden akadály nélkül sikerült is szegődtetni; a negyedik azonban határozottan ellenkezett.

Középtermetű, erős, elegáns alak volt. Száraz, bronzszínű arca, fekete szemei, kékes orczái s a halántékáról lecsüngő selymes hajfürtjei arra mutattak, hogy spanyol emberrel van dolgom. Egészen pedig közönséges munkákra kész csavargónak látszott s így nem értettem meg vonakodását.

— Hát miért nem akar velünk eljönni? kérdém tőle.

S felelé ő:

— Mert nem nézhetem a holtakat . . . a meggyilkoltakat . . .

S egyszeriben lábam elé borult, átfogta térdeimet s kezemet csókolta:

— Hagyjon el engem, elmondok mindent . . . esküszöm, hogy nem szeszélyből tagadom meg a szolgálatot . . . de nem tehetem . . . nem tehetem . . . a vér látása megrészegít megőrjit! . . .

Beesukattam a látszólag örültet dolgozó-szobámba s inasomat megbíztam az örködéssel. Mikor kiküldetésemről hazajöttem, a férfi már teljesen lecsöndesült és módfelett hálálkodott:

— Engem gyanu nem érhet, mondá aztán, — s minden felszólítás nélkül elmondta a következőket:

— José Guardia a nevem s Albuquerqueben Estramadurában születtem. Nagyon fiatal voltam még, a mikor El Ronquillo társaságához szerződttetek s nemsokára olyan vivó lett belőlem, a milyen azóta sem volt azon a vidéken. Fürge és bátor voltam, a mesterség is tetszett s így csakhamar megbecsültek. Huszonnégy éves koromban első vivó lettem s a magam szakálára dolgoztam. — Dicsőség és gazdagság szakadt reám. Mindenfelé hívtak és kértek Xerestől Pampelunáig, Astorgától Valenciáig. A férfiak kalapjukkal üdvözöltek, az asszonyok ékszereiket dobálták felém . . . Egy napon aztán ügyetlenségem nyakát szegte ennek a dicsőségnek . . .

Lobovilleban volt, falusi bikaviadal *) alkalmával, a mikor az arénát körbe állított szekerekből rögtönzik. Kistermetű, de ördögösen ravasz bika került elém. Első izben eltévesztettem s bár a vágás szép és szabályszerű volt, a tömeg zugolódni kezdett. Hátraugrottam s uj döfésre készültem. A bestia megint kisiklott s *mutetámat* a szarva hegyére tűzte. Erre a tömeg káromkodott, füttyült s én elvesztettem józanságomat. Nem voltam többé *torreror* **) hanem mészáros s úgy lekasaboltam a bikát mint egy veszett ebet. Erre ott kellett hagynom az arénát. Gazdám, a néző közönséggel egyetemben, szidalmakkal illetett. Egy Almonte nevű ember pedig annyira vetemedett, hogy öklével megfenyegetett. Erre rárohantam és arczul ütöttem. Tíz percz múlva már künn voltunk a mezőkön s egy elhagyott helyen késsel egymásnak mentünk.

Almonte félelmetes ellenfél volt, de azért bátran mérkőzhettem vele; az én késém volt az első, a mely talált, belehatolván Almonte bordájába. Ő rögtön visszavágott és homlokot talált. Jelentéktelen fájdalom volt, mintha tüzes vas érte volna a fejemet. A vér lefolyt szempilláimra s megfosztott a látástól. Kezemmel hamar végigtöröltem arczomat; de a vérzés nem állt el, hanem elborította orczáimat s behatott orrlyukamba és számba. — *S ekkor először szagoltam és izleltem meg ezt a keserűség meleg folyadékot.* — Mi történt egyszerre velem? Hiszen hozzá voltam szokva a vér látásához és szagához . . . de a saját vérem úgy hatott reám, mint az a mérég, melynek egyetlen cseppje elég arra, hogy az ember ereiben örületes tüzet élesztzen . . . Rávettem magam Almontera oly dühvel, hogy lehetetlen volt védekeznie és én szurtam, vágtam a mel-

*) Spanyolországban a civilizáció gyalázatára még ma is divatoznak a bikaviadatok.

**) Bikaviador.

lét, gyomrát, fejét. Elbukott. Erre én rátérdeltem s összevissza öklöztem.

A vér ize megtizserezte erőmet, megörjített s égető szomjuságot keltett bennem, hogy lássam a más vérét is az enyémmel együtt patakzani. Az egész társaság körülfogott. Elragadták tőlem az elbukott testet s az egyik le akarván fegyverezni, megsértette a kezemet...! A legjobb barátom volt, az én elválaszthatatlan bajtársam: Salvador Ruiz. Egy lakásunk, egy erszényünk, egy lelkünk volt és soha asszonyi mosolynak még csak az árnyéka sem vetődött kettőnk közé... És én mégis neki mentem... Nem párbaj volt ez, hanem gyilkosság. Összevissza, találomra, vakon vagdaltam magam körül, mindig az érzéssel, hogy szememben, kezemen, számban vér van... az én vérem... Egyszerre aztán elernyedtek izmaim, mintha gutaütés ért volna, így éreztem, hogy lábam alatt megnyilik a föld s én eszméletlenül elterültem.

Talán két óra hosszat feküdhettem úgy. A nap már bevilágította a közeli dombokat, a mikor magamhoz tértem. Bajtársaim cserben hagytak s én egyedül voltam a két halottal, a kik hátukon fekve, eléktelenítve, borzasztó képet nyújtottak. Fehér ajkaik mintha mosolyognának; Almonte színtelen, üveges szemei az égre merednek... Salvador fölé hajoltam, kinek szempillái le voltak zárva; hallgattam a szive verését, lestem a lélekzetét... halva volt. S erre megrémülve gaztettemtől, elrohantam. Testemet a hideg rázta, hajam égnek meredt s mintha mindegyik szálában tű lett volna elrejtve. Így mentem egész éjjel Carthagena irányában; mire oda értem, már hajnalodott.

Elvegyültem a kikötőben sürgölődő emberek közé s kérézősködtem az induló hajók felől. Az orani postahajó éppen akkor szedte fel horgonyát; habozás nélkül beszálltam. Körülöttem a dolgos hajószemélyzet és közönyös emberek. Egy sem ismert reám, nem vette észre összetépett ruhámat, még mindig vérző sebeimet. De félelmem mégis csak akkor csillapult, a mikor már künn voltunk a nyílt tengeren; ekkor lefeküdtem, a fedélzeten s halálra fáradtan elaludtam.

José Guardia itt félbeszakította mondókáját, hogy lélegzethez jusson s aztán látható zavarral folytatta:

S ekkor történt valami, a mi a körülményeknél fogva olv neveltséges, hogy restelem elmondani. De nagyon jellemző rám nézve s ön meg fogja érteni, hogy nem vagyok közönséges gonosztevő...

Este öt órakor a hajó-szakács feljött a fedélzetre és melém ült. Az egyik kezében egy élő csirkét tartott, a másik kezében kés volt. Nem tudom, hogy miért, de ösztönszerűleg visszafordultam. Ha nem lettem volna annyira fáradt, felkeltem volna, hogy helyet változtassak... Így csak a tengerbe báméskodtam... de a térdek közé szorított szárnyasnak tompa, helyenkint éles nyögése, védekezése s a kitépett tollak

serzegése lázba hozták idegeimet. A félelem torkomra sült ellenkeztem magamban, mintha valaki vállon ragadott volna, hogy visszafordítson.

... Igen, esküszöm önnek, hogy kimeritettem erőmet, hogy szemeim kétségbeesve meredtek a távolba s mégis volt egy erő, mely ellenállásomat legyűrte. Időnként hátravettem fejemet és láttam, a mint a kés pengéje belenyomul a fehér husba s vér szökell ki nyomán... S ekkor egyszerre erőt vett rajtam a tegnapi láz, elfogott az a rettenetes mámor. Ajkamon és torkomban a mult éjjeli élénkséggel éreztem a langyos, részegítő folyadékot, mely annyira felébresztette bennem a gyilkolás vágyát. Eszeveszetten ugrottam fel helyemről s ellenállhatatlan erő ösztönzött arra, hogy hatalmamba kerítsem a kést s megöljem vele azt az embert, a ki egy árva szóval vagy pillantással meg nem sértett, a kit soha sem ismertem... A szememet elborító vérvörös ködön át is tisztán láttam őt... úgy láttam, hogy vörös az arca, a kezei, egész alakja s belém szállt a bikák kegyetlen dühe.

Ebben a pillanatban asszonyi hang esendült fel közelemben... Akaratlanul is visszafordultam... kis gyermek ült az asszony ölében, a kit imádságra tanított. A kicsike szórul-szóra utána dadogta az imát, kis kezeit összetéve, nagy szemével pedig szórakozottan nézegette a hullámok habtaraján ringó madarakat... Nem irhatom le önnek, hogy mit éreztem én akkor.

Mintha csitítólag megczirógatták volna arczomat; szemem könnyekkel telt meg, távoli és mégis világos emlékek borultak szívemre, megelevenedett előttem boldog gyermekkorom, istenfélő édes anyám, becsületes ifjuságom egészen addig a pillanattig, a mikor egy balvégzet fegyvert nyomott a kezembe s gyilkost és örületet csinált belőlem!...

Az az ember még mindig ott volt a fedélzeten s folytatta az ölést. Éreztem, biztos voltam benne, hogy ha még tovább nézem, az a rettenetes kísértet újból megszáll s ezuttal kétségtelenül áldozatul estem volna... Gyorsan elfordultam és a fedélzet másik végén feküdtem le...

Azóta, folytatá José Guardia, gyakran keveredtem el civilizációsokba, ütlegetésekbe. De mihelyt láttam, hogy késpengék villannak meg a napfényben, önmagamtól félve menekültem s leütöttem volna mindenkit, a ki ilyenkor feltartóztatott volna... kerülök minden erőszakos látványt, a hol vér folyhatna; visszafordulok utamon, ha látom, hogy az utcán a mészárosok kiaggatják a véres husdarabokat... Lássá, kérem, ezért nem akartam önt követni. A halott láttára felevenedett volna bennem annak a két embernek az emléke, a kik örületes dühömnek áldozatul estek; láttam volna Almontet, a kinek üveges szemei az égre meredtek, és Salvadort, a kinek olyan fagyos volt a keze... és én nem tudtam volna magamon uralkodni, megint ölnöm *kell*t volna.

Lieutaud szünetet tartott elbeszélésében s aztán emlékein mosolyogva, folytatta.

— Még nincs vége a bikaviador történetének. A mit még el kell belőle mondanom, az tisztán spanyolizű, jellemző arra a népre.

Hosszu szünet után José Guardia kenetteljesen folytatá:

— Isten megkönyörült rajtam s nagy vigaszt bocsátott rám a kétségbeesésben . . . Egy napon a kikötőben bolyongtam; összefont karokkal egy ember állt meg előttem. A szívverésem hirtelen elakadt, mint egy megszakadt rugó s ámulatomban majd hanyatt estem, a mikor- Salvadort láttam magam előtt.

— Te vagy az? te még élsz! kiáltám.

S a nyakába borultam nevetve is, sirva is, és örömben majd hogy meg nem bolondultam.

— Vigyen el az ördög! szólalt meg Salvador és ellökött magától. Rád akadtam, bár nem kerestelek. Először le fogunk számolni, aztán ölelkezünk.

Megértettem, de csak a fejemet esóváltam.

— Nem verekszem meg veled, Salvador.

Erre ő gunyolódni kezdett.

— Talán megint inadba szállt a bátorságod s megint csak fegyvertelen ellenféllel akarnál szembe szállni, mint akkoriban velem! . . .

— Sértegethatsz, a mennyit tetszik, feleltem én; én nem verekszem meg többé senkivel; ezt megfogadtam s fogadáso-mat meg is fogom tartani.

— Majd elválik! válaszolt ő.

S már ütésre emelte karját, de én megragadtam.

— Hallgass meg, könyörögtem, te nem tudod . . . akkor örült voltam.

S szegtől végig elmondtam neki mindazt, a mit ön az imént tőlem hallott.

— Hogy lehessen gyűlölni azokat, a kiket eszteleonné tett a bor vagy a vér . . . csak sajnálni lehet őket és megbocsátani nekik . . . Volt-e valami viszály köztünk? . . . Ugy-e nem volt? . . . hiszen te voltál a legjobb, leghivebb barátom . . . hogyan magyarázod meg magadnak tehát a történeteket? . . . S a mikor azt hittem, hogy meghaltál, megsirattalak mint testvéremet, imádkoztam érdet minden áldott nap . . . Azt a pénzt, a mit magammal hoztam, a templomoknak ajándékoztam . . . Abból a esekély keresetből, a mire itt alkalom nyílik, három-negyedrészét misére költök a te lelked üdvöségeért . . .

Salvador eleinte türelmetlenül hallgatott rám, azt hívén, hogy gyáva kifogásokkal van dolga. De lassankint őszinte hangom megzavarta: érezte, hogy igazat mondtam s hangja lecsillapult, mint a kialvó tűz. Az utolsó szavaknál kissé elérzékenyült:

— Valóban igaz az, hogy tudtodon kívül, mámoros fővel késeltél meg akkor; hogy megsirattál; hogy miséket szolgáltatással lelkem nyugalmaért?

— Anyám holttestére esküszöm, hogy igaz!

— Nem haragszom rád többé, mondá kezét nyujtva; de lásd, a körülmények olyanok, hogy el kell válnunk egymástól... Bármit mondj is, bármit tégy, a vér nyoma kettőnk között mindig megmarad, s én gyakran kísértetbe jöhetnek és számon kérnélek... jobb lesz, ha ezentul elkerüljük egymást.

Lehajtott fővel egy néhány lépésre távozott.

— S mi történt Almonttal, kérdém szorongó reménnyel?

— Oh, az meghalt. Annak az üdvösségeért szolgáltatatsz ezután miséket.

Egy utolsó istenhozzád után eltűnt a parton felhalmozott hordók és ládák között... Már két éve annak s azóta nem láttam...

... Ugyanezt mondhatnám én is Jose Guardiáról, fejezi be Lieutaud elbeszélését. Nem tudom: megjavult-e, vagy újra elfogta-e a vér mámora... A fegyházban fejezte-e be életét vagy valami menedékházban?... Nem tudom. De lelki állapota után ítélve, a hogy utoljára láttam, inkább hiszem azt, hogy kapuczinus barátoknak állt be, vagy pedig remete lett belőle.

Gróf Dózsöldy Juhutum

a nemzeti kaszinó tagja — unatkozik.

Váláhányszor á lápokát forgátom, mindig bosszúság fog el. Nincs más bennük, csak az, hogy á ezuezilisták mozgolódnak, gyüleseznek, tüntetnek és hogy folyton becsukják őket. Az utóbbit még csak helyeselném, mert utóvégre is ezek á lelketlen izgatók, a kik föl ákárják osztáni a nemes Dózsöldyek vágyonát, nem érdemelnek mást, mint bedutyizást, de á sájtó mi á mánónák írjá meg minden gyűlésüket és tüntetésüket, nem lehetne ezt elhallgátni? Hjá á sájtó is olyan pimá-szokból áll, nem olyan nemes urákból, mint mi Dózsöldyek. Ezeket á pimá-szokát, hogy nem záboláztá még meg á kormány. Rendszábályozni kéne á sájtót! Bahh! És ákkor vége volná ánnák á ezuezilizmusnak... Nos, nincs igazám, Feri?...

Jogot á népnek! Ilyen felirátu jelvényt láttám multkor az inásomon.

— *Botot á népnek!* szoltám én és ugy ütöttem nyákon á gázembert, hogy *két fogá kiesett.*

No, hát Feri, ugy-e jól sikerült vicez volt ez. Bahh!...

*

Jáj, de unálmás ez az élet, Feri. Mit csináljunk?

Megyünk á Párk-Klubbá, jösz?

Nem bárátom, nekem már az sem tetszik, uj bárók is vánnák ott, én ősi nemes családból szármázom, uj bárók közé nem lépek. En, a Dőzsöldy, még ázoknál is nemesebb vágyok. Bahh!...

... János, ádj ide egy szivárt ázokból az 5 forintosokból.

Utópia országa Dél-Amerikában.

A mióta az emberi nyomoruság, a megélhetés nehézsége létezik: mindig akadtak nemes gondolkodásu férfiak, a kik egy vagy más uton segiteni akartak a szocziális nyomoruságon. Sehogy sem tudtak belenyugodni abba a manapság divó jel-szóba, hogy az anyagi nyomoruságon nem lehet segiteni, mert az örökké tartó, miután mindig voltak szegények és gazdagok s következésképp mindig is lesznek.

A legelső ember, a ki ezt nem akarta elhinni Pláto volt, a nagy, görög böles. Az ő nyomdokaiba lépett Morus Tamás, VIII. Henrik angol király szerencsétlen véget ért kancellárja, a ki „Utópia“ czimmal egy könyvet irt, a melyben elmondta nézeteit, mint lehetne a már az ő idejében, a XV. és XVI. században is nagy mérveket öltött emberi nyomoruságon segiteni. A társadalmat egész uj alapokra akarta fektetni és pedig oly módon, hogy az utópiái állam kormányja minden egyes embernek szükséglete és munkája után szolgáltatassa ki a megélhetésre szükséges eszközöket.

Már ő megmondta azt, a mit most a szocialisták mondanak, hogy a mai társadalmi rend nem egyéb mint a gazdagoknak és a hatalmasoknak összeesküvései a szegények és a munkások leigázására és ezért meg kell azokat változtatni.

Persze Morus ur utópisztikus államából nem lett semmi, hanem őt szegényt, zsarnok uralkodója megölette. A mire Morus törekedett, azt utána sokan akarták megvalósítani, de mindig eredménytelenül. Így többek közt Aven nevü angol egy csomó munkással Amerikában létesített egy kommunisztikus államot, a melyben mindenki végzett munkája után kapta meg díját s a melyben minden közös volt; nem volt ur, nem szolgál, hanem mindenki egyenjogu polgára volt a kommunisztikus államnak. Sajnos, ez az állam nem volt hosszúéletü. A többnyire kétes elemekből álló gyarmatosok először egymás közt vesztek össze

és azután a rajongó reformátort akarták elpáholni, a ki szökve volt kénytelen menekülni üldözéseik elől.

Mostanában már csak nagy ritkán akadnak ilyen próféták. A munkások és általában a szegény emberek nagyon jól tudják, hogy egyes kommunisztikus gyarmatokkal a szociális nyomoruságot nem lehet a föld színéről kiküszöbölni; tudják — a mit első sorban a szociálisták hirdetnek — hogy a világtermelés és fogyasztásnak egészen új alapokon való szervezése az egyedüli mód, a mely a már-már türehetetlen nyomoruságnak végét veheti. Persze, sokan nem hiszik ezt és azt tartják, hogy a szociális nyomoruság elpusztíthatatlan és míg emberi társadalom lesz, mindig létezni fog; ezzel szemben a szociálisták hirdetik az anyagi gondoktól való teljes felszabadításnak a lehetőségét, de nem kisebbrendű kommunisztikus gyarmatoknak az alapítása útján.

Innen van az, hogy olyan hidegen fogadták a munkások néhány év előtt Herczka dr.-nak, egy bécsi tudós tanárnak a tervét, a ki írásban és szóban hirdette, hogy ő megcsinálja a kommunisztikus birodalmat, csak kövessék Közép-Afrikába, a hol majd földterületet vásárol, a melyet majd közösen mivelnek meg és közösen élvezik munkásságuk gyümölcseit.

A proletáriátust nagyon kevésbé érdekelte a dolog és bizony igen kevesen akadtak, a kik hajlandók voltak követni a professzor urat világmegváltási útjára Közép-Afrikába. Az európai munkások sokkal józanabbak, semhogy felüljenek az ilyen kalandos terveknek, de nem úgy az amerikaiak, vagy az ausztrálieiak. Azok még hisznek az ilyen kísérletekben és azért akadnak is ott egyes rajongó, világboldogító próféták, a kik kommunisztikus gyarmatok létesítésére hívják fel a proletáriátust.

Egy ilyen mozgalom van most folyamatban Ausztráliában. Egy William Lane nevű hirlapíró egész Ausztráliát lázba ejtette kommunisztikus gyarmat alapítási eszméivel és annyira vitte a dolgot, hogy több ezer ember vakon hisz neki és követi tüzön, vizen keresztül, a hova csak a próféta akarja. Lane különben jóhiszemű ember, a ki maga is hiszi azt, a mit hirdet. Szedőinasból küzdötte fel magát Ausztrália hirlapíróinak legbefolyásosabbjai közé. Megkóstolta a nyomoruság kenyerét, alaposan megismerkedett a szocialisztikus irodalom termékeivel és ez bírta rá, hogy megpróbálja, nem-e lehetne a nyomorgókon kommunisztikus gyarmatok alapításával segíteni?

A mozgalmat 1889-ben indította meg, bámulatos eredménnyel. Prófétaaként járta be Ausztrália ismert részét és csakhamar elérte, hogy akadt ezer ember, a kik hajlandóknak nyilatkoztak arra, hogy feleségestül, gyermekestül követik, csak vezesse őket. Be is fizettek egyenként hatezer forintot a létesítendő kommunisztikus állam pénztárába. Képzelték ezeknek az embereknek a lelkesedését, a kik nem riadtak vissza ettől a nagy áldozattól. Eladták földjeiket, marháikat, dolgoz-

tak megkettőztetett szorgalommal, hogy csak előteremtsék a hatezer forint hozzájárulási díjat.

Erről a lelkesedésről és bizalomról maga a próféta így írt egy barátjának:

— Valóban, könnyek tolnak a szemembe, ha látom, mennyire biznak bennem ezek a szegény emberek.

Lane végre 1891-ben kilépett a nyilvánosság elé, részletes tervekkel. »A munkásember paradicsoma« ezimel könyvet írt, a melynek előszavában többek közt a következőket mondja:

— A vallás fogalmának legmagasztosabb értelmében: vallás a szocializmus. A nélkül, hogy megtévesztene bennünket, a nélkül, hogy port hintene a szemünkbe: sziveinkben reményt ébreszt az emberi nem boldogulása iránt, szeretetet kelt a világ iránt és bizalmat önt belénk, hogy higyjünk az örök világrendben. De a szocializmus olyan vallás, a mely tőlünk nemesak szavakat, de *tetteket* is igényel. S a szocializmus birodalma csak akkor fog megvalósulni, ha a szocializmus követői ezt meg fogják érteni.

Ebből az előszóból is kitűnik, hogy a rajongó Lane félreérti a szocializmus eszméit, de még jobban látszik abból a tervből, a melyet Lane az új kommunisztikus kolóniára vonatkozólag kidolgozott.

E szerint, a létesítendő új község tulajdonosa lesz az összes termelőeszközöknek és termékeknek; feladata lesz, hogy a termelést központilag vezesse. Az iskoláknak fentartása és a gyermekeknek ellátása közkieltségen történik. A munkeredmény közösen, egyenlő mérték szerint fog szétosztatni a község minden tagja között. Az egész község több falura oszlik; az egyes faluk lakossága minden évben néhány főnököt választ, a kiket egy igazgató ellenőriz, a kit a gyarmat összes tagjai választanak szintén minden évben. Az egyéni szabadság minden tekintetben tiszteletben lesz tartva. A munkaidőn túl, bárki, azt teheti, a mit akar. A vallást magánügynek tekintik. A nők minden tekintetben egyenjogúak a férfiakkal. A munka minemőségének meghatározása és a mód, a melylyel az történjék: mindenkinek egyéni elhatározásától függ. A társadalmi élet egyes berendezéseit a többség állapítja meg. De mindenben a közösség szelleme lesz az uralkodó. Lesz közös mosó, főző, varró-intézet; a házi munkákat is erre önként vállalkozó munkásnők közösen fogják elvégezni. Az egyedüli kényszerítő feltétel, a mely a kolónia minden tagjára kötelező: a munka. Dolgozni nőknek, férfiaknak egyaránt kell. Lesz iskola, könyvböve. sőt még ujságot is csinálnak.

Nagyjában ez a körvonala az új kommunisztikus államnak, a melynek létesítése immár nem tartozik a mesék birodalmába, mert a »próféta« Dél-Amerikában Paraguay állam kormányától már ki is bérelt egy terjedelmes, fölülte termékeny földterületet, a melyet a kivándorolt ausztráliai gyarmatosok már is munkába vettek. Több mint 800 család van már oda át s

kicsiben már meg is csinálták a kommunisztikus berendezést. Lane azért nem akarta Ausztráliában megcsinálni a kommunisztikus államot, mert úgy okoskodott, hogy az idegenben a gyarmat egyes tagjai inkább fognak egymáshoz simulni és jobban elsajátítják a »kommunizmus szellemét«.

Ebben tökéletesen igaza van; de kommunisztikus államnak életképességébe vetett hitében alighanem szomorúan fog csalódni. Bármennyire szorgalmasak és derék emberek legyenek is azok a telepések: gyarmatuk nem állhat fenn sokáig, azon egyszerű okból, mert lépten-nyomon összeütközésbe fog jönni a körülötte létező államokkal, a melyek persze a magántulajdon alapján állva, sehogy se fogják megérteni tudni, a közös termelésen és közös munkán alapuló kommunisztikus gyarmat ténykedéseit.

Ilyen kommunisztikus berendezés csak akkor képzelhető és csak akkor maradhat fenn, ha millió és millió ember, több hatalmas ország lakossága szánja el magát rá.

Ha tönkre fog tehát menni a délamerikai kommunisztikus gyarmat, az nem belső, hanem külső okokból, nem magának a kommunizmus eszméjének kivihetlensége miatt, hanem a külső körülmények következtében fog történni. Mi ugyan tiszta szívből kívánjuk, hogy az a gyarmat ne menjen tönkre, hanem maradjon meg a végtelen emberi nyomoruság közepette, mintegy szigetnek, a melyből az anyagi gondok ki legyenek zárva s a mely intő példa gyanánt hirdesse a szenvedő emberiségnek az igazi megváltás eszméjét és módját

Mezőfi Vilmos.

Az új szociálista.

— A »szociálista« legújabb érteleme. —

A rendőrség megállapította az *új szociálista* fogalmát. E szó már többé nem jelent „lelketlen, s hazátlan izgatót“, hanem valami mást. Hogy mit, az kitűnik alább.

A rendőrség ilyenfajta jelentéseket adott ki május elsején:

Ma délután a városligetben *hat szociálistát* fogtak el, mert a fákat és az ültetvényeket rongálták.

Tehát már csak azért is szociálista valaki, mert az ültetvényeket rongálja, pedig a növényzet a t. cz. közönség figyelmébe van ajánlva.

Ujabb jelentés:

Ma délelőtt négy ember súlyos verekedést vitt véghez a pékerdőben. A szociálistákat bekísérték.

Mindenki, aki a rendőri rovatba vágó cselekményt visz véghez, egyszerűen szociálistának neveztetik. Ez alkalomból engedjék meg, hogy az új szótárt mindjárt meg is szerkeszsem, így:

Szocziálista az, aki:

1. rongálja az ültetvényeket,
2. délelőtt a pékerdőben verekszik,
3. a kocsmából kidobolja magát,
4. a rendőrt Andrásnak,
5. Rudnajt Mórnak nevezi,
6. a villamosról menetközben leugrik.
7. rajt' marad a *Megtelt* jelzés daczára.
8. tolong, hemzseg, stb.

Igy aztán ily jelenetek fognak lefolyni a kapitányságnál:

A kapitány: Nos, mi az?

A rendőr: Szocziálistát fogtam.

A kapitány: Mit csinált?

A rendőr: Kihágott, kéröm.

A kapitány: Hogyan?

A rendőr: Hát mögugatott.

A kapitány: Ont?

A rendőr: Igen. Azt mondta, hogy András.

A kapitány: Borzasztó! Mást nem mondott? A főkapitányt nem rágalmazta?

A rendőr: De igen. Elővett egy ujságot és hangosan ordította belőle, hogy a főkapitány tehetetlen!

A kapitány: Hat nap.

Az áldozat: És a tolon...

A kapitány: Fogja be a száját. Illetőségi helyére fog tolonczoltatni.

Az áldozat: Ujjuj!

A kapitány: Mit ujjong? Hová való illetőségű?

Az áldozat: Budapesti vagyok.

A kapitány: Hm. Ezt hova tolonczoljam?

E kérdésnél jogi és közigazgatástani örületbe esik a kapitány, s a jelenet másnap a következő jelentéssel záródik:

Elfogott szocziálista. A rendőrség ma egy veszedelmes szocziálistát kerített kézre. A rettegett agitátor egy éltes közrendőrt Andrásnak nevezett, s a főkapitányról szóló ujságezikeket nyilvánosan fölolvasta.

*

Igy aztán tiz év mulva már minden rendőri kihágást elkövetett egyén szocziálistának fog nevezni a világ.

Különfélék.

Leczke a rendőrségnek. A fővárosi rendőrség erőszakoskodásai, már a törvényszék embereinek is szemet szurnak. Kitünt ez a napokban, a mikor a budapesti törvényszék egymásután mentett fel olyan polgárokat, a kiket a rendőrség hatóság ellen való erőszakkal vádolt. Legutóbb Friedrich Jakob nevü polgárt mentett fel ez alól a vád alól, még pedig a követ-

kező érdekes indokolással: „Jóllehet Katona Sándor és Szirbik Sándor rendőrök a főtárgyaláson tett azt a terhelő vallomásukat, hogy Friedrich vádlott az előállításakor Katonát tettleg bántalmazta, esküvel erősítették meg, mindazonáltal, a bizonyítékok szabad mérlegelését véve kiinduló pontul, a vádlott kifogástalan előéletére, továbbá azon *megdöbbenően lényeges ellentétre tekintettel, mely a rendőrnek közvetlenül az eset alkalmával tett hivatalos jelentése s a rendőri nyomozás során saját hatósága előtt tett vallomása közt eloszlatatlanul fenforog: nincs meggyőződve a kir. törvényszék* arról, hogy az 1881: XXI. tcz. 17. §. d) pontja értelmében a rendőri közeg hivatalos teendője körében járt volna el akkor, midőn vádlottat nevének, ugy lakásának bemondására felszólította. Mert a rendőri közeg az említett tezikk értelmében csak kihágást elkövető, vagy az elkövetés alapos gyanújával terhelt egyént szólíthat fel a polgárok felesleges zaklatása nélkül nevének vagy lakásának bemondására. Mint-hogy pedig az eljárás adatai szerint csak az nyer birói megállapítást, hogy a dobozi-uton lakó vádlottnak hazamenet szükségkép a jelzett uton kellett haladnia, míg másrészt kihágás elkövetésére, vagy kihágás elkövetésének gyanubavehetésére, éppen a kiemelt ellentétek folytán, támpontok fenn nem forognak: nem lehetett a rendőrközeg fellépését olyannak tekinteni, mely a törvény meghagyásának végrehajtását volt hivatva eszközölni. Ilykép pedig a vádlottat felmenteni kellett.“ Ez alapos erkölcsi nyakleves Rudnay főkapitány urnak és embereinek.

Nincs kenyerem! Franciaországból szakadt ide Roussen Valentin. Nagynehezen bejutott valami irodába, ahol másolással kereste kenyerét. A lélekölő munkába csakhamar belefáradt, szeme elgyöngült, keze reszkedni kezdett és szép, formás betűk helyett most már olvashatatlan írást vetett a papírra. Már negyvenéves volt s nem akarták egyszerűen elbocsátani, adtak neki két hónapi fizetést és kijelentették, hogy nem használhatják többé... Két hónap nem sok idő, — és a pénzből már egy krajczár sem volt. Roussen kéregetni kezdett. Kopott volt a ruhája, de azért meglátszott, hogy nem kenyere a koldulás. Napokban a korzón kéregetett. Egy csendőr észrevette és igazolásra szólította föl:

- Nincs kenyerem!... — szólt Roussen.
- Hol az engedélye a koldulásra?
- Nincs kenyerem!...
- Van engedélye?
- Nincs.

Erre a csendőr megfogta a szerencsétlent és be akarta kísérni. A valaha jobb napokat látott ember tiltakozott, majd ellenszegült a csendőr parancsának, aki ekkor szuronyával életveszélyesen megsebesítette.

Roussent bevitték a Rókusba, ahol legalább kenyeret is adnak neki. A csendőrt pedig valószínűleg kitüntetik. Ilyesmi történhetik a „szabad Magyarországon.“

Börziáner püspök. *Szász* Domokos ur, az erdélyrészi reformátusok püspökéről, csinos dolgot írnak a polgári lapok. A püspök ur egyháza vagyonával nagyban játszott a börzén a *Mercur* nevű bank révén s most kisült, hogy 100,000 forintot vesztett s ennyi összeggel apasztotta egyháza vagyonát. Ime, milyen kockázatos vállalkozásba elegyednek a püspök urak s nem veszik észre, hogy az az erkölcs, a minek hiányát mindenképen a szociálistákban keresik, éppen ő bennük nincs meg. Vagy talán csak nem nevezhetjük erkölcsös és a püspöki méltósággal összeegyeztethető dolognak, hogy az egyházrész püspöke börzeirodával tart állandó összeköttetést és üti a bankot. Hanem azért a szociálisták ellen, a kik éppen az ilyen spekulációkat itélik el, erősen izgatnak a püspök urak, azt mondván, hogy mi a nép filléreiből élösködünk. Hát ki az, a ki a nép filléreiből élösködik, tartottunk mi valaha, szociáldemokraták börzeirodát fenn, mi? Most beszéljenek a püspök urak. A börziánereskedő püspök cselekményét, egyhangulag elítélik az összes polgári lapok s a püspök ur dolgáról a *Budapesti Hirlap* így nyilatkozik:

»Nem tudjuk, vajjon a sokat szidott elv, a mely szerint a czél szentesíti az eszközöket, mióta lett protestáns dogmává, de azt tudjuk, hogy a püspök ur hitfelei közül nem egy és nem is a legrosszabbak közül való kezeit tördéli, fölszámítva azt az erkölcsi pusztulást, a *lekeknek azt a megtévelyedését, melybe az a bizonyos félmillió forint kerül.* Pedig az a százezer forint, a melyről szó van, nem is lesz oly könnyen visszaszerezhető, mint a püspök ur hiszi.

Ennél azonban nagyobb s nem csupán egy felekezetet érdeklő kérdés az, vajjon egyházi férfiaknak hivatása-e figyelmük javát, értelmük minden erejét az *árfolyamlap tanulmányozására és börzei üzletek keresztülvételére fordítani?* Vajjon ez a munka évek során át folytatva, nem teszi-e képtelenevé őket arra, hogy kifogástalanul kezeljék azokat a nemesebb, de éppen ezért ideálisabb jellemeket kívánó érdekeket, melyeket rájuk bízta? A börzén szerzett nyereségből épült templomok nem állanak-e közel ahhoz, hogy a *börze moráljának* templomai legyenek?

Nem hallott-e arról mit sem a püspök ur, hogy ugy háromszáz és egynéhány évvel ezelőtt bátor férfiak az egyház reformációjának nagy munkájához fogtak, mert az elvilágiasult, az anyagi érdekekért élő papság szerintük megszűnt keresztény lenni?«

A vasuti kalauz humora. Az angol királyné vonatát, a mikor Franciaországon át a Rivierára utazik, tíz év óta mindig Chardon, a francia nyugoti vasut forgalmi hivatalának főnöke, szokta vezetni. Ez az ur vezette az idén is a királyné vonatát Cherbourgól Nizzába és nagyon boszus volt, a mikor egy kisebb állomáson a kalauz az állomás nevét nem elég hangosan kiáltotta ki. Rámordult a munkásra, hogy ne kimélje ugy a torkát, de ez nem ismerve föl hatalmas főlebbvalóját, egyszerre visszavágta: „Csak nem kívánhatja, hogy operáénekes legyen heti tíz forint fizetésért? Chardon majd sóbálványnya meredt e merészség hallatára, de csakhamar humoros oldaláról fogta föl a dolgot és nevetve hátat fordított a jókedvű kalauzoknak.

Népszámlálás a hajléktalanok menhelyén. Megrázón eseteli tapasztalatait egy orosz hirlapíró, ki a legutóbbi népszámlálásnál mint a népszámlálás egyik közege szerepelt és valamelyik éjjeli menhelyben számlálta össze a lakókat. „Megnyílt az ajtó, írja, és benn voltunk a hajléktalanok menhelyén. Férfiak alusznak itt. A levegő nehéz és dohos. Első pillanatra csak egy csomó meztelen lábat látunk, melyek minden oldalról előre nyulnak az alvó-padokon, melyek három, keskeny átjáró által elválasztott sorokban huzódnak tova és a padok alatt, hol szintén sűrűn egymásra zsufolt emberi testek nyugosznak, mert másképp nem lehet, hát hason fekve. Testgyakorlati ügyességünkhöz kell folyamodnunk, hogy senkit meg ne tapossunk. Micsoda szegénység, micsoda rongyok, piszok! A legnagyobb óvatossággal látok hozzá, hogy felköltsek egy öreg embert, ki rongyos felöltőben hever a földön, az öreg egyet fordul, de tovább hortyog. Egy ügyesnek látszó egyén rohamlépésekkel közeledik felém: „Engedje meg, uram, hogy segítsek önnek, én is intelligens ember vagyok. De hisz olyan sötét van itt.“ Eltűnik és közben égő gyertyavéggel újra megjelenik. Aztán egy pár erőteljes rázással az öreget felkölti. „Mit akarsz,átkozott ficzkó! Hát még itt sem hagyják az embert pihenni?“ morogja a vén ember. „A neve?“ — „Mi közöd hozzá? Ki vagy?“ — „Népszámláló vagyok. Ma van a népszámlálás napja Oroszországban; meg kell tudni, hogy a népesség mennyivel szaporodott.“ — „Azt ugyan sohase tudod meg, akármennyit firkálsz is. De vigye az ördög. Wasratkin Petrov a nevem, festő voltam azelőtt, most az ivásból élek...“ Gunyolódik és mohamedánt diktál be a vallás-rovatba. Aztán durván röhög a saját élce fölött. De kevés van ilyen a szegény elkinzott hajléktalanok között. A legnagyobb részük szelid, jóindulatu és előzékenyen segít a munka elvégzésében. Hogy az itatra adta magát, ezt a legtöbb hajléktalan minden teketória nélkül beismeri. A női osztályban olyan gőzös és bűdös a levegő, hogy az embert folyton ájulás kerülgeti. Csaknem egymás hátán hevernek a szerencsétlenek, kiknek háromnegyed része a prostituáltak megvetett osztályához tartozik. Van ezek közt a leányok közt egy 14 éves, ki rút mesterségét 11 éves kora óta gyakorolja. Két olyan nő is akad köztük, ki felsőbb leányiskolát végzett. A férfiosztályban egy volt gárdatiszttal, két medikussal és két más diákkal találkoztunk. Egy szálas bikanyaku legény, akinek arczáról leritt az érzékiség, arra a kérdésre, hogy mi a foglalkozása, azt válaszolta, hogy „a szerelemből él.“ Egy volt opera-énekes is akadt a borzalmas nyomortanyán, akinek nincs egy józan pillanata és a temetésekből él, hol a gyászmiséken énekel. Nagyon szomorú jelenség, hogy a hajléktalanok egy része kézműves. „A pálinka vitt bennünket a rossz utra“ mondják ezek „és olyan ez a szenvedély, melylyel nem lehet megbirkózni. Se erőnk, se akaratunk. Az üveg fenekén van mindenünk, Apáinktól nem örököltünk mást, csak az alkoholizmust.“

Egy milliomos szobra. Amerikában a dús gazdag milliomos Vanderbilt család egy híres olasz szobrásznál megrendelte az öreg Vanderbilt életnagyságúnál nagyobb szoborképét. A szobrot a nashvillei egyetemen fogják fölállítani. Helyes, majd egy-két évtized múlva lesz mit a szemébe dobni.

Minden rendben lesz. Ez a római kuria jeligéje, a mely aztán elmondja, hogy évekkal ezelőtt egy francia nagykövet meglátogatott egy bibornokot és az előszobában egy előkelő, szép, fiatal francia nővel találkozott, a ki izgatottan sietett feléje:

— Nagykövet ur . . .

— Asszonyom . . .

— Bocsássa meg a tolokodásomat, de ön nagy szolgálatot tehetne nekem. Én X-né vagyok és kihallgatásra várok.

— Beszéljen, madame.

— Két órája várok ebben az előszobában. És ez még hagyján. De két éve várok a házasságom megsemmisítésére.

Aztán hamarosan elmondja siralmas „esetét” és a nagykövet figyelmesen hallgatta, hogy utóbb csakugyan szóljon a bibornoknak.

— Ki az a bolondos asszony, a ki odakinn vár.

— Oh, jó asszony az!

— Elmondta az esetét.

— Az igazság az ő részén van; esete kedvező.

— Akkor hát szót emelek az érdekében.

— Oh, sohse siessen nagykövet ur. Az ilyen dolgokban az a szokás Rómában, hogy vagy tíz esztendeig halogatjuk.

— És miért, ha a félnek igaza van?

A bibornok ravaszul mosolygott és rövid szünet után így szólt:

— Mert ritka dolog, hogy tíz év alatt a három közül valamelyik meg nem hal és akkor aztán minden rendben lesz.

Ez az igaz történet is bizonyítja, milyen ágról szakadtak ő kelmék, a papok.

Buza á r a k.

Buza	77—81 kilós	
Pestvidéki	14 frt 30 kr.	15 frt 10 kr.
Fehérmegyei	14 > 35 >	15 > 15 >
Tiszavidéki	14 > 35 >	15 > 15 >

A buza ára a múlt hét óta csökkent.

Rozs	9 frt 90 kr.	10 frt 20 kr.
arpa takarmánynak	6 > 75 >	7 > — >
> égetni való	7 > — >	7 > 50 >
> serfőzésre	> — >	— > — >
Zab	7 > 70 >	7 > — >
Tengeri	6 > 10 >	6 > 30 >
Köles	4 > 25 >	4 > 50 >

Hüvelyesek:

Fehér, nagyszemű bab 8 frt — kr.—16 frt — kr. Gömbölyű bab 7 frt — kr.—9 frt — kr. barna bab 6 frt 50 kr.—10 frt — kr. Lencse 14 frt — kr.—18 frt — kr. orsó 8 frt 50 kr.—9 frt 50 kr.

Gutenberg-nyomda nyomása, Budapest, Gyár-utca 31.

Főszerkes

MEZŐFI V

SZER

Budapes

a hová

ARTALOM: A

Lajos.) —

megelégedv

dolatai —

Előfiz